

พระราชบัญญัติ
การประปาส่วนภูมิภาค

พ.ศ. ๒๕๒๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๒
เป็นปีที่ ๓๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรม
ราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งการประปาส่วนภูมิภาค

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดย
คำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการประปา
ส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัติ^๕

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการประปาส่วน
ภูมิภาค

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการการประปา
ส่วนภูมิภาค

“ผู้ว่าการ” หมายความว่า ผู้ว่าการการประปาส่วนภูมิภาค

“พนักงาน” หมายความว่า พนักงานของการประปาส่วนภูมิภาค
รวมทั้งผู้ว่าการ

“ลูกจ้าง” หมายความว่า ลูกจ้างของการประปาส่วนภูมิภาค

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราช
บัญญัติ^๕

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตาม
พระราชบัญญัติ^๕ และให้มีอำนาจออกระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราช
บัญญัติ^๕

หมวด ๑

การจัดตั้ง ทุน และทุนสำรอง

มาตรา ๕ ให้จัดตั้งการประปาขึ้นเรียกว่า “การประปาส่วน
ภูมิภาค” เรียกโดยย่อว่า “กปภ.” และให้เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์
ในการประกอบและส่งเสริมธุรกิจการประปาโดยการสำรวจ จัดหาแหล่ง
น้ำดิบ และจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบ เพื่อใช้ในการผลิต จัดส่งและจำหน่าย

นี้ประปรารวมทั้งการดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวกับหรือต่อเนื่องกับธุรกิจการ
ประปา เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การให้บริการสาธารณสุขปโภค โดยคำนึงถึง
ประโยชน์ของรัฐและสุขภาพอนามัยของประชาชนเป็นสำคัญ

มาตรา ๖ กปภ. มีสำนักงานใหญ่ในกรุงเทพมหานคร และจะ
ตั้งสำนักงานสาขาหรือตัวแทน ณ ที่ใดในและนอกราชอาณาจักรก็ได้
แต่การตั้งสำนักงานสาขานอกราชอาณาจักร ต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี
ก่อน

มาตรา ๗ ให้ กปภ. มีอำนาจกระทำกิจการต่างๆ ภายในขอบ
แห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕ และอำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง

(๑) ถูกรวมสิทธิ์หรือมีสิทธิครอบครองหรือทรัพย์สินต่างๆ
สร้าง ซ่อ จัดหา ขาย จำหน่าย เช่า ให้เช่า เช่าซ่อ ให้เช่าซ่อ ยืม ให้ยืม
รับจำนำ รับจำนอง แลกเปลี่ยน โอน รับโอน หรือดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับ
ทรัพย์สิน ทั้งในและนอกราชอาณาจักร ตลอดจนรับทรัพย์สินที่มีผู้ทูลให้

(๒) สำรวจ วางแผน และพัฒนาแหล่งน้ำดิบ ตลอดจนจัดให้ได้
มาซึ่งน้ำดิบ

(๓) สำรวจ วางแผน และสร้างระบบการผลิต การส่ง และการ
จำหน่ายน้ำประปา

(๔) กำหนดราคาจำหน่ายน้ำประปา อัตราค่าบริการ ค่าเครื่อง
อุปกรณ์และค่าสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนวิธีการและเงื่อนไขในการ
ชำระราคาและค่าตอบแทนดังกล่าว

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการโอนน้ำประปา เพื่อประโยชน์ในการให้บริการสาธารณสุข

(๖) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการใช้และบำรุงรักษาทรัพย์สินของ กปภ.

(๗) กู้หรือยืมเงินภายในและภายนอกราชอาณาจักร

(๘) ให้กู้หรือให้ยืมเงินโดยมีหลักประกันด้วยทรัพย์สินเพื่อ ประโยชน์แก่การประกอบและส่งเสริมธุรกิจของ กปภ.

(๙) ออกพันธบัตรหรือตราสารอื่นใดเพื่อการลงทุน

(๑๐) ถือหุ้นหรือเข้าเป็นหุ้นส่วนหรือร่วมกิจการกับบุคคลอื่นเพื่อ ประโยชน์แก่การประกอบและส่งเสริมธุรกิจของ กปภ.

มาตรา ๘ ให้ กปภ. มีอำนาจดำเนินการเพื่อจำหน่ายน้ำประปา ในเขตท้องที่ซึ่งอยู่นอกเขตที่การประปานครหลวงมีอำนาจดำเนินการ แต่ กปภ. อาจดำเนินการจำหน่ายน้ำประปาในเขตที่การประปานครหลวงมี อำนาจดำเนินการได้ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากการประปานครหลวง แล้ว

มาตรา ๙ ทุนของ กปภ. ประกอบด้วย

(๑) เงินและทรัพย์สินที่โอนมาตามมาตรา ๔๕ และมาตรา ๕๐ เมื่อได้หักหนี้สินออกแล้ว

(๒) เงินที่รับการจัดสรรให้ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย เพื่อดำเนินงานหรือขยายกิจการ

(๓) เงินหรือทรัพย์สินที่ผู้มีสิทธิให้

มาตรา ๑๐ เงินสำรองของ กปภ. ให้ประกอบด้วยเงินสำรอง
ธรรมดา ซึ่งตั้งไว้เพื่อขาด เงินสำรองเพื่อขยายกิจการ เงินสำรองเพื่อการ
ไถ่ถอนหนี้ และเงินสำรองอื่นๆ ตามความประสงค์แต่ละอย่างโดยเฉพาะ
ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

เงินสำรองจะนำออกใช้ได้ก็แต่โดยความเห็นชอบของคณะ
กรรมการ

มาตรา ๑๑ ทรัพย์สินของ กปภ. ซึ่งใช้หรือจะใช้ในการดำเนิน
การเพื่อประสิทธิภาพแห่งระบบการประปา ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการ
บังคับคดี

หมวด ๒

คณะกรรมการและผู้ว่าการ

มาตรา ๑๒ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการ
การประปาส่วนภูมิภาค" ประกอบด้วยประธานกรรมการ อธิบดีกรม
โยธาธิการ อธิบดีกรมอนามัย ผู้ว่าการ และกรรมการอื่นอีกไม่เกินเจ็ดคน
เป็นกรรมการ

ให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการอื่น
ให้ผู้ว่าการเป็นเลขานุการคณะกรรมการ

มาตรา ๑๓ เพื่อประโยชน์แห่งกิจการของ กปภ. ให้คณะ
กรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินกิจการอย่างหนึ่ง
อย่างใดของ กปภ. แล้วรายงานต่อคณะกรรมการ

มาตรา ๑๔ ประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรี
แต่งตั้ง ต้อง

- (๑) ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้าง
- (๒) ไม่มีส่วนได้เสียในธุรกิจที่กระทำกับ กปภ. หรือในกิจการที่
เป็นการแข่งขันกับกิจการของ กปภ. ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดย
ทางอ้อม
- (๓) มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วย
คุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ

มาตรา ๑๕ ให้ประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรี
แต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี

ในกรณีที่กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อน
วาระ หรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการเพิ่มขึ้นในระหว่างที่
กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้
ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้น อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระ
ที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดตามวาระดังกล่าวในวาระหนึ่ง หากยังมีได้มีการ
แต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการขึ้นใหม่ ให้ประธานกรรมการหรือ
กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงาน
ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับ
หน้าที่

ประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจ
ได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา ๑๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๑๕
ประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง
เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) ขาดการประชุมคณะกรรมการเกินสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มี

เหตุอันสมควร

- (๕) คณะรัฐมนตรีมีมติให้ออก
- (๖) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔

มาตรา ๑๗ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและ
ควบคุมดูแลทั่วไปซึ่งกิจการของ กปภ. อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

- (๑) วางข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามมาตรา ๕ และ
มาตรา ๗
- (๒) วางข้อบังคับว่าด้วยการประชุม และการดำเนินกิจการของ
คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
- (๓) วางข้อบังคับว่าด้วยการจัดแบ่งส่วนงานของ กปภ. และวาง
ข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานต่างๆ ของ กปภ.

(๔) วางข้อบังคับว่าด้วยการปฏิบัติงานของผู้ว่าการ และการมอบให้ผู้อื่นปฏิบัติงานแทนผู้ว่าการ

(๕) วางข้อบังคับที่กำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ค่าจ้าง และเงินอื่นๆ ของพนักงานและลูกจ้าง

(๖) วางข้อบังคับว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง การเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือค่าจ้าง การถอดถอน ระเบียบวินัย การลงโทษและการอุทธรณ์การลงโทษของพนักงานและลูกจ้าง

(๗) วางข้อบังคับว่าด้วยการร้องทุกข์ของพนักงานและลูกจ้าง

(๘) วางข้อบังคับว่าด้วยกองทุนสงเคราะห์หรือการสงเคราะห์อื่นเพื่อสวัสดิการของพนักงานและลูกจ้างและครอบครัว โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

(๙) วางข้อบังคับว่าด้วยการจ่ายค่าพาหนะ เบี้ยเลี้ยงเดินทาง ค่าเช่าที่พัก ค่าทำงานล่วงเวลา เบี้ยประชุม และการจ่ายเงินอื่นๆ

(๑๐) วางข้อบังคับว่าด้วยระเบียบพนักงานและลูกจ้าง

(๑๑) กำหนดราคาจำหน่ายน้ำประปาและอัตราค่าบริการ ตลอดจนวิธีการและเงื่อนไขในการชำระราคาและค่าบริการ

(๑๒) วางข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้และรักษาทรัพย์สินของ กปภ.

มาตรา ๑๘ ในข้อบังคับตามมาตรา ๑๗ ถ้ามีข้อความจำกัดอำนาจของผู้ว่าการในการทำนิติกรรมไว้ประการใด ให้รัฐมนตรีประกาศข้อความเช่นนั้นในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการเป็นผู้แต่งตั้งและกำหนดอัตราเงินเดือนของผู้ว่าการด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๒๐ ผู้ว่าการ ต้อง

(๑) ไม่มีส่วนได้เสียในธุรกิจที่กระทำกับ กปภ. หรือในกิจการที่เป็นการแข่งขันกับกิจการของ กปภ. ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม

(๒) มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ

มาตรา ๒๑ ผู้ว่าการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะกรรมการมีมติให้ออก

(๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ขาดการประชุมคณะกรรมการเกินสองครั้งติดต่อกันโดยไม่มี

เหตุอันสมควร

(๖) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐

มติของคณะกรรมการให้ผู้ว่าการออกจากตำแหน่งตาม (๓) ต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมดที่อยู่ในตำแหน่ง นอกจากผู้ว่าการ และต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๒๒ ผู้ว่าการมีอำนาจหน้าที่บริหารกิจการของ กปภ. ให้เป็นไปตามกฎหมายตามวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของ กปภ. และตามนโยบายและข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด กับมีอำนาจบังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างทุกตำแหน่ง

ผู้ว่าการต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการในการบริหารกิจการของ กปภ.

มาตรา ๒๓ ผู้ว่าการมีอำนาจ

(๑) บรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อน ลด ตัดเงินเดือนหรือค่าจ้าง โทษทางวินัย พนักงานและลูกจ้าง ตลอดจนให้พนักงานและลูกจ้างออกจากตำแหน่งตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด แต่ถ้าเป็นพนักงานหรือลูกจ้างชั้นที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการฝ่าย หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าขึ้นไป จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการก่อน

(๒) กำหนดเงื่อนไขในการทำงานของพนักงานและลูกจ้าง และออกระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติงานของ กปภ. โดยไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๔ ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้ว่าการเป็นผู้แทนของ กปภ. และเพื่อการนี้ ผู้ว่าการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดๆ ปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

นิติกรรมที่ผู้ว่าการกระทำโดยฝ่าฝืนข้อบังคับตามมาตรา ๑๘ ย่อมไม่ผูกพัน กปภ. เว้นแต่คณะกรรมการจะให้สัตยาบัน

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่ผู้ว่าการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือตำแหน่งผู้ว่าการว่างลง และยังมีได้แต่งตั้งผู้ว่าการ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งพนักงานคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทนผู้ว่าการ

ให้ผู้รักษาการแทนผู้ว่าการมีอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกันกับผู้ว่าการ

มาตรา ๒๖ ให้ประธานกรรมการและกรรมการได้รับประโยชน์ตอบแทนตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๗ ประธานกรรมการ กรรมการ และพนักงานอาจได้รับเงินรางวัลตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ และพนักงานเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๓

การสร้างและบำรุงรักษาระบบการผลิต การส่ง

และการจำหน่ายน้ำประปา

มาตรา ๒๙ เพื่อประโยชน์ในการสร้างและบำรุงรักษาระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา เช่น แหล่งน้ำดิบ ท่อน้ำ โรงสูบน้ำ เครื่องวัดปริมาณน้ำ ถังพักน้ำ โรงกรองน้ำ ถึงตกตะกอน และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พนักงานและลูกจ้างมีอำนาจใช้สอยหรือเข้าครอบครองสิ่งหรือทรัพย์สินซึ่งมีใช้ที่อยู่อาศัยของบุคคลใด ๆ เป็นการชั่วคราวภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

(๑) การใช้สอยหรือครอบครองนั้นเป็นการจำเป็นสำหรับการสำรวจเพื่อสร้างหรือบำรุงรักษาระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา หรือเป็นการจำเป็นสำหรับการป้องกันอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดแก่ระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา

(๒) ฎก. ได้บอกกล่าวให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ทราบล่วงหน้าแล้วโดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ทราบภายในเวลาอันสมควรแต่ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ถ้าไม่อาจติดต่อกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้ ให้ประกาศให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวัน การประกาศให้ทำเป็นหนังสือไว้ ณ ที่ซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่และ ณ ที่ว่าการเขตหรือที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน และที่ทำการผู้ใหญ่บ้านซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ ทั้งนี้ ให้แจ้งกำหนดวันเวลา และการที่จะกระทำนั้นไว้ด้วย

ในการปฏิบัติตามมาตรานี้ พนักงานหรือลูกจ้างต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง

✓ ในกรณีที่การปฏิบัติของพนักงานหรือผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานตามมาตรานี้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ทรงสิทธิอื่น บุคคลนั้นย่อมเรียกค่าทดแทนจากฎก. ได้ และถ้าไม่สามารถตกลงกันในจำนวนค่าทดแทน ให้มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัย และให้นำกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๐ ในการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา ให้
 กปภ. มีอำนาจเดินท่อน้ำและติดตั้งอุปกรณ์ไปใต้ เหนือ ตาม หรือข้าม
 พื้นดินของบุคคลใดๆ ในเมื่อที่ดินนั้นมิใช่ที่ตั้งโรงเรียนสำหรับอยู่อาศัย

ให้ กปภ. มีอำนาจกำหนดบริเวณที่ดินที่เดินท่อน้ำและติดตั้ง
 อุปกรณ์โดยมีความกว้างจากท่อน้ำด้านละไม่เกินสองเมตรห้าสิบ
 เซนติเมตรสำหรับท่อน้ำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางตั้งแต่แปดสิบเซนติเมตร
 ขึ้นไป และให้ กปภ. ทำเครื่องหมายแสดงเขตไว้ในบริเวณดังกล่าว
 ตามระเบียบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ในบริเวณที่กำหนดตามวรรคสอง ให้ กปภ. มีอำนาจรื้อถอนสิ่ง
 สร้างหรือทำขึ้น หรือตัดฟัน ต้น กิ่ง หรือรากของต้นไม้ หรือพืชผลอย่าง
 ใดๆ ได้โดยต้องจ่ายค่าทดแทนในการที่ไ้ที่ดิน และในการรื้อถอนหรือ
 ตัดฟัน แล้วแต่กรณี ให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองด้วยจำนวนเงินอัน
 เป็นธรรม เว้นแต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองเป็นผู้ได้รับประโยชน์คุ้มค่าใน
 การกระทำนั้นอยู่ด้วย ในกรณีที่ไม่สามารถตกลงกันได้โดยจำนวนเงิน
 ค่าทดแทน ให้นำมาตรา ๒๕ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อได้มีการชดใช้ค่าทดแทนแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองดังกล่าว
 แล้ว หรือเจ้าของ หรือผู้ครอบครองเต็มใจไม่รับหรือไม่มีสิทธิรับค่า
 ทดแทน ต่อไปจะเรียกร้องค่าทดแทนอีกมิได้

ก่อนที่จะดำเนินการดังกล่าวข้างต้น ให้ กปภ. แจ้งเป็นหนังสือให้
 เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องทราบ และให้นำมาตรา ๒๕
 วรรคหนึ่ง (๒) มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง

ทรัพย์สินนั้นอาจยื่นคำร้องแสดงเหตุที่ไม่สมควรทำเช่นนั้น ไปยังคณะกรรมการเพื่อวินิจฉัยภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

มาตรา ๓๑ ในบริเวณที่กำหนดตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ปลูกต้นไม้ หรือกระทำการใดๆ อันอาจทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นอุปสรรคต่อระบบการผลิต การส่งและการจำหน่ายน้ำประปา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจาก กปภ. เป็นหนังสือ ในการอนุญาตนั้นจะอนุญาตโดยมีเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยก็ได้ บรรดาโรงเรือนสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ต้นไม้ หรือสิ่งอื่นใดที่ปลูกขึ้นหรือทำขึ้นโดยไม่ได้รับอนุญาตจาก กปภ. ให้ กปภ. มีอำนาจรื้อถอน ขนย้าย ตัดฟัน หรือกระทำการใดๆ ได้ตามควรแก่กรณี โดยไม่จำเป็นต้องใช้ค่าเสียหาย และผู้ผิดต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนั้นด้วย

มาตรา ๓๒ ในกรณีจำเป็นและเร่งด่วนเพื่อป้องกันอันตรายหรือความเสียหาย พนักงานและลูกจ้างอาจเข้าไปในที่ดินหรือสถานที่ของบุคคลใด ๆ เพื่อตรวจ ซ่อมแซมหรือแก้ไขระบบการผลิต การส่งและการจำหน่ายน้ำประปาได้ แต่ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้นด้วย ก็ให้พนักงานหรือลูกจ้างแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบก่อน

การเข้าดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ตกถึงพระอาทิตย์ขึ้นจะต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองก่อน แต่ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่อยู่ ณ ที่นั้นด้วย ต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลซึ่งอยู่ในสถานที่นั้นก่อน

มาตรา ๓๓ เมื่อ กปภ. มีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อใช้ในการวางหรือจัดสร้างระบบการผลิต การส่ง และการจำหน่ายน้ำประปา ถ้าไม่สามารถตกลงในเรื่องการโอนกันได้ ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

มาตรา ๓๔ ผู้ใดขัดขวางการกระทำของ กปภ. หรือพนักงานหรือลูกจ้างซึ่งกระทำการตามหน้าที่ตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ หรือมาตรา ๓๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หมวด ๔

การร้องทุกข์ และการสงเคราะห์

มาตรา ๓๕ พนักงานและลูกจ้างมีสิทธิร้องทุกข์หรืออุทธรณ์ได้ตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๖ ให้ กปภ. จัดให้มีกองทุนสงเคราะห์หรือการสงเคราะห์อื่นเพื่อสวัสดิการของพนักงานและลูกจ้างและครอบครัวในกรณีพ้นจากตำแหน่ง ประสบอุบัติเหตุ เจ็บป่วย ตาย หรือกรณีอื่นอันควรแก่การสงเคราะห์

การจัดให้มีกองทุนสงเคราะห์หรือการสงเคราะห์อื่นตามวรรคหนึ่ง การออกเงินสมทบเข้ากองทุนสงเคราะห์ การกำหนดประเภทของผู้ซึ่งพึงได้รับการสงเคราะห์จากกองทุนสงเคราะห์ การจ่ายเงินสงเคราะห์ และการจัดการกองทุนสงเคราะห์ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๕

การเงิน การบัญชี และการตรวจสอบ

มาตรา ๓๗ กปภ. ต้องทำงบประมาณประจำปี โดยให้แยกเป็นงบลงทุนและงบทำการ สำหรับงบลงทุนนั้นให้นำเสนอคณะกรรมการพิจารณาและให้ความเห็นชอบ ส่วนงบทำการนั้นให้นำเสนอคณะกรรมการเพื่อทราบ

มาตรา ๓๘ รายได้ที่ กปภ. ได้รับจากการดำเนินงานในปีหนึ่งๆ ให้ตกเป็นของ กปภ. สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และเมื่อได้หักรายจ่ายสำหรับการดำเนินงาน ค่าภาระต่างๆ ที่เหมาะสม เช่น ค่าบำรุงรักษา ค่าเสื่อมราคา เงินสำรองตามมาตรา ๑๐ และเงินสมทบกองทุนสงเคราะห์หรือการสงเคราะห์อื่นตามมาตรา ๓๖ และเงินลงทุนตามที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการแล้ว เหลือเท่าใดให้นำส่งเป็นรายได้ของรัฐ

ถ้ารายได้มีไม่เพียงพอสำหรับรายจ่ายตามวรรคหนึ่ง นอกจากเงินสำรองตามมาตรา ๑๐ และ กปภ. ไม่สามารถหาเงินจากทางอื่นได้ รัฐบาลพึงจ่ายเงินให้แก่ กปภ. เท่าจำนวนที่จำเป็น

มาตรา ๓๙ กปภ. ต้องเปิดบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคารแห่งประเทศไทยหรือธนาคารอื่นตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๔๐ กปภ. ต้องวางและถือไว้ซึ่งระบบการบัญชีที่เหมาะสมแก่กิจการแยกตามประเภทงานส่วนที่สำคัญ มีสมุดบัญชีลงรายการรับ

และจ่ายเงิน สินทรัพย์และหนี้สินที่แสดงกิจการที่เป็นอยู่ตามความจริง และตามทศวรร ตามประเภทงาน พร้อมด้วยข้อความอันเป็นที่มาของ รายการนั้น ๆ และให้มีการตรวจสอบบัญชีภายในเป็นประจำ

มาตรา ๔๑ กปภ. ต้องจัดทำงบดุล บัญชีทำการ และบัญชีกำไร ขาดทุนส่งผู้สอบบัญชีภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

มาตรา ๔๒ ทุกรัฐบาลให้สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นผู้สอบบัญชีทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของ กปภ.

มาตรา ๔๓ ผู้สอบบัญชีมีอำนาจตรวจสอบสรรพสมุด บัญชี และเอกสารหลักฐานของ กปภ. เพื่อกำหนดให้มอำนาจสอบถามประธาน กรรมการ กรรมการ ผู้ว่าการ พนักงานและลูกจ้างของ กปภ.

มาตรา ๔๔ ผู้สอบบัญชีต้องทำรายงานผลการสอบบัญชีและการ เงินเสนอต่อคณะกรรมการภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี เพื่อคณะกรรมการเสนอต่อรัฐมนตรี

มาตรา ๔๕ ให้คณะกรรมการทำรายงานปีละครั้งเสนอรัฐมนตรี รายงานให้กล่าวถึงผลงานของ กปภ. ในปีที่ผ่านมาแล้ว พร้อมทั้งคำ ชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายของคณะกรรมการ โครงการและแผนงานที่จะจัดทำในภายหน้า

ให้ กปภ. โฆษณารายงานประจำปีส่งไป โดยแสดงงบดุล บัญชี ทำการและบัญชีกำไรขาดทุนที่ผู้สอบบัญชีรับรองว่าถูกต้องแล้ว รวมทั้ง รายงานสรุปผลงานในปีที่ผ่านมาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นปี บัญชีของ กปภ.

หมวด ๖

การกำกับและควบคุม

มาตรา ๔๖ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไปซึ่งกิจการของ กปภ. เพื่อการจะสั่งให้ กปภ. ชะงักข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำของ กปภ. ที่ขัดต่อนโยบายของรัฐบาล หรือมติของคณะรัฐมนตรี ตลอดจนมีอำนาจที่จะสั่งให้ปฏิบัติการตามนโยบายของรัฐบาลหรือมติของคณะรัฐมนตรี และส่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินกิจการได้

มาตรา ๔๗ ในกรณีที่ กปภ. จะต้องเสนอเรื่องใดๆ ไปยังคณะรัฐมนตรี ให้ กปภ. นำเรื่องเสนอรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อไปยังคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๔๘ กปภ. ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อนจึงจะดำเนินการดังต่อไปนี้ได้

(๑) ลงทุนเพื่อขยายโครงการเดิมหรือริเริ่มโครงการใหม่ซึ่งมีวงเงินเกินห้าล้านบาท

(๒) กู้ยืมเงินหรือให้กู้ยืมเงินมีจำนวนเกินคราวละห้าล้านบาท

(๓) ออกพันธบัตรหรือตราสารอื่นใดเพื่อการลงทุน

(๔) จำหน่ายอสังหาริมทรัพย์อันมีราคาเกินห้าแสนบาท

(๕) จำหน่ายทรัพย์สินอันมีราคาเกินหนึ่งแสนบาทจากบัญชีเป็น

สูญ

(๖) กำหนดอัตราค่าจำหน่ายน้ำประปา

(๗) ถิ่นหรือเช่าเป็นหุ้นส่วนหรือร่วมกิจการกับบุคคลอื่นเพื่อประโยชน์แก่การประกอบและส่งเสริมธุรกิจของ กปภ.

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๕ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ ตลอดจนงบประมาณและทุนหมุนเวียนการจำหน่ายน้ำประปาในส่วนภูมิภาคของกรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย ในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการประปา ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและ กปภ. จะได้ตกลงกันไปเป็นของ กปภ. ทั้งนี้ ภายในเวลาไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๕๐ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ ตลอดจนงบประมาณของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการประปา ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และ กปภ. จะได้ตกลงกันไปเป็นของ กปภ. ทั้งนี้ ภายในเวลาไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๕๑ สืบตามมาตรา ๔๕ และมาตรา ๕๐ ให้หมายความรวมถึงสิทธิในการใช้ทรัพย์สินของกรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย หรือกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข แล้วแต่กรณีด้วย ทั้งนี้ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินที่โอนไป

มาตรา ๕๒ ข้าราชการหรือลูกจ้างผู้ใดของกรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย และของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับกิจการที่โอนไปตามมาตรา ๔๕ หรือมาตรา ๕๐ แล้วแต่กรณี ถ้าสมัครใจจะโอนไปปฏิบัติงานกับ กปภ. และได้แจ้งความจำนงเป็น

หนังสือต่ออธิบดีเจ้าสังกัดภายในสามสัปดาห์ นับแต่วันที่พระราชบัญญัติ
นี้ใช้บังคับ ให้โอนข้าราชการหรือลูกจ้างผู้หนึ่งไปเป็นพนักงานหรือลูกจ้าง
ของ กปภ. แล้วแต่กรณี

ลูกจ้างตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงลูกจ้าง เงินทุนหมุนเวียน
การจำหน่ายน้ำประปาในส่วนภูมิภาคของกรมโยธาธิการด้วย

ให้ข้าราชการหรือลูกจ้างที่โอนไปเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของ
กปภ. ตามวรรคหนึ่งได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้าง รวมทั้งสิทธิและประโยชน์
ต่างๆ เท่ากับที่เคยได้รับอยู่เดิมไปพลางก่อนจนกว่าผู้ว่าการจะได้บรรจุและ
แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง แต่จะแต่งตั้งให้ได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างต่ำกว่า
เงินเดือนหรือค่าจ้างที่ได้รับอยู่เดิมไม่ได้

มาตรา ๕๓ การโอนข้าราชการตามมาตรา ๕๒ ให้ถือว่าเป็นการ
ให้ออกจากประจำการเพราะเลิกหรือยุบตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วย
บำเหน็จบำนาญข้าราชการ

การโอนลูกจ้างตามมาตรา ๕๒ ให้ถือว่าเป็นการให้ออกจากงาน
เพราะทางราชการยุบตำแหน่งหรือทางราชการเลิกจ้าง โดยไม่มีความผิด
และให้ได้รับบำเหน็จตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยบำเหน็จลูกจ้าง

เพื่อประโยชน์ในการนับเวลาการทำงานสำหรับคำนวณบำเหน็จ
หรือบำนาญตามข้อบังคับของ กปภ. (ถ้ามี) ข้าราชการหรือลูกจ้างที่โอน
ไปตามมาตรา ๕๒ ผู้ใดประสงค์จะให้นับเวลาราชการหรือเวลาทำงานใน
ขณะที่เป็นข้าราชการหรือลูกจ้างก่อนที่ทำการโอนเป็นเวลาการทำงานของ
พนักงานหรือลูกจ้างของ กปภ. แล้วแต่กรณี ก็ให้มีสิทธิกระทำได้โดย
การบอกเลิกรับบำเหน็จบำนาญ

การบอกเลิกรับบำเหน็จบำนาญตามวรรคสาม จะต้องกระทำภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่โอน สำหรับกรณีของข้าราชการ ให้ดำเนินการบอกเลิกตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ สำหรับกรณีของลูกจ้าง ให้ดำเนินการบอกเลิกโดยกระทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อเป็นหลักฐานยื่นต่อผู้ว่าจ้างเพื่อส่งต่อไปให้กระทรวงการคลังเพื่อทราบ

มาตรา ๕๔ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งผู้ว่าการ คณะกรรมการจะแต่งตั้งให้กรรมการหรือพนักงานคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการในตำแหน่งผู้ว่าการก็ได้ โดยให้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ว่าการ และเพื่อการนี้ให้นำมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับในการแต่งตั้งดังกล่าว

มาตรา ๕๕ ภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอาจแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนผู้หนึ่งผู้ใดไปปฏิบัติงานใน กปภ. อีกตำแหน่งหนึ่งได้ เมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีเจ้าสังกัดของผู้นั้น โดยให้ข้าราชการพลเรือนผู้นั้นมีสิทธิที่จะขอรับเงินเดือนในตำแหน่งเดิมหรือเงินเดือนในตำแหน่งใน กปภ. เพียงแห่งเดียวก็ได้ และเพื่อการนี้ให้นำข้อบังคับตามมาตรา ๑๗ (๕) มาตรา ๒๐ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนและกฎหมายว่าด้วยคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจมาใช้บังคับแก่การดำรงตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนผู้นั้น

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ส. โทตระกิตย์

รองนายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ : - เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐบาล
มีนโยบายที่จะปรับปรุงและขยายกิจการประปาในส่วนภูมิภาคให้ดียิ่งขึ้น ในการนี้
สมควรโอนกิจการประปาในส่วนภูมิภาค และหน่วยงานก่อสร้างประปาภูมิภาค
ของกรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย กิจการประปาชนบท และหน่วย
ก่อสร้างประปาชนบทของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ไปจัดตั้งเป็น
รัฐวิสาหกิจเรียกว่า "การประปาส่วนภูมิภาค" สังกัดกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้
มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปาในส่วนภูมิภาค
จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้